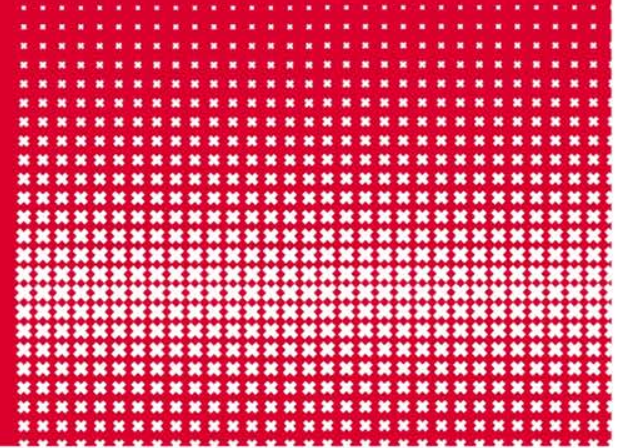

De waarde van het nieuws

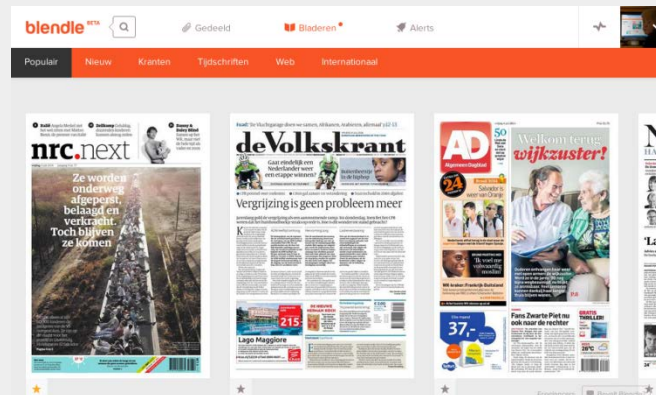
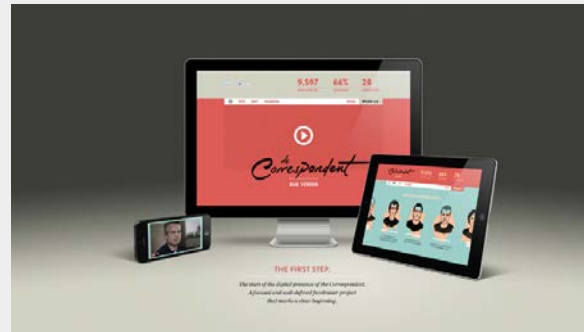
dr. Stef van Gompel

IE Symposium Zeist, 15/03/2017

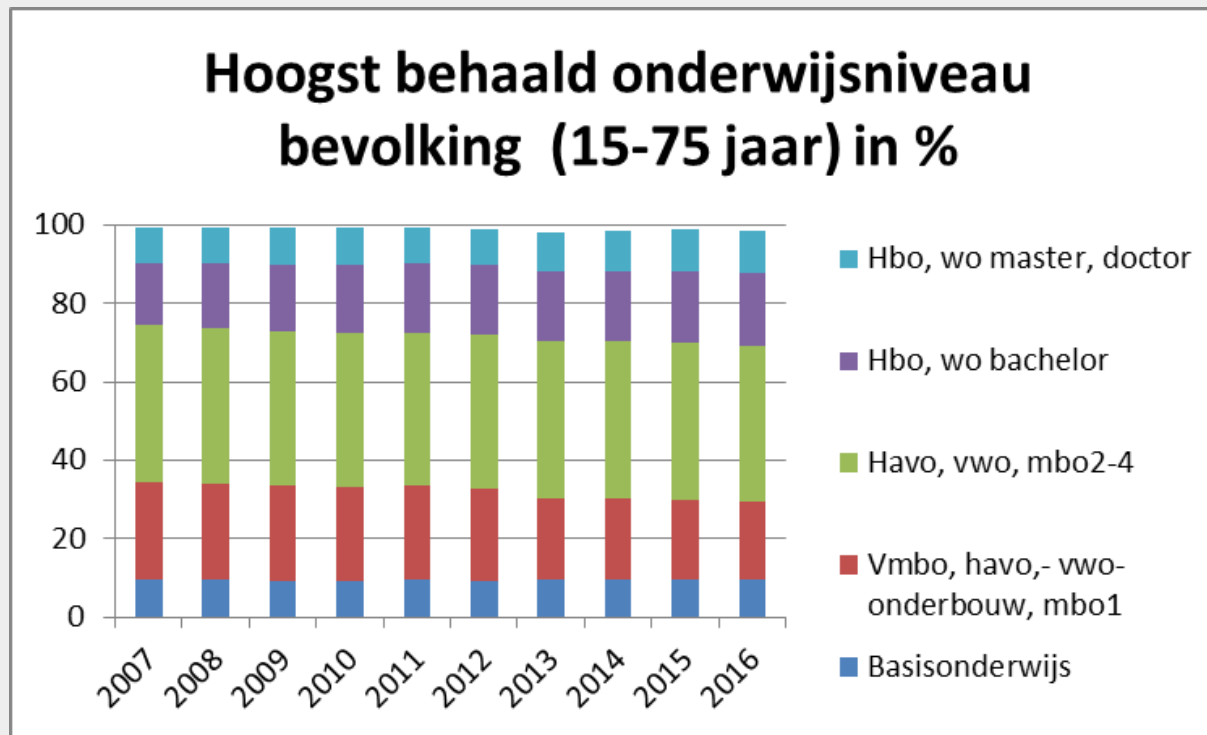
In theorie

Succesfactoren aanwezig om de serieuze journalistiek tot volle bloei te laten zijn

Relatief goede media-infrastructuur

Voldoende gemêleerd lezerspubliek

Bron: CBS

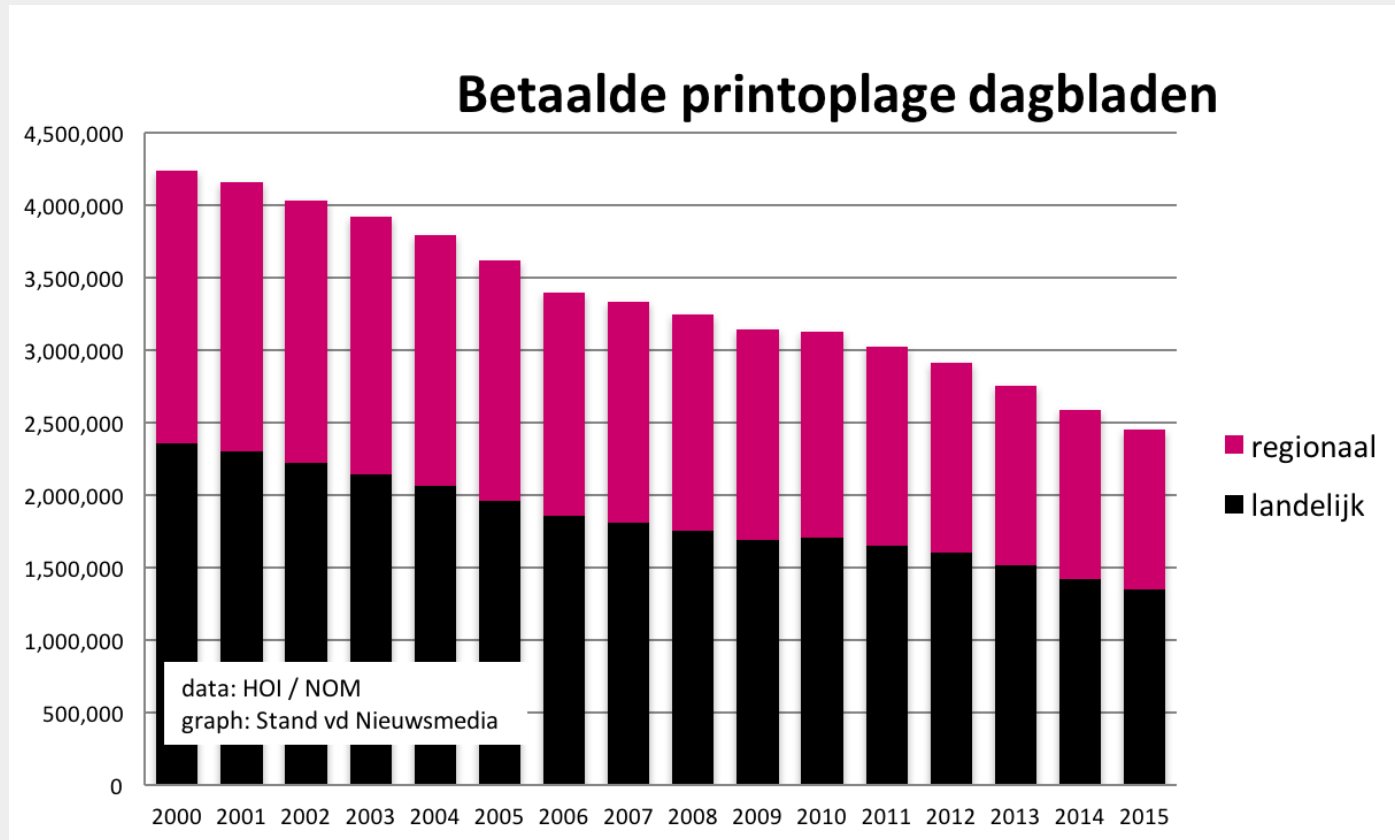
Invloed van actuele gebeurtenissen

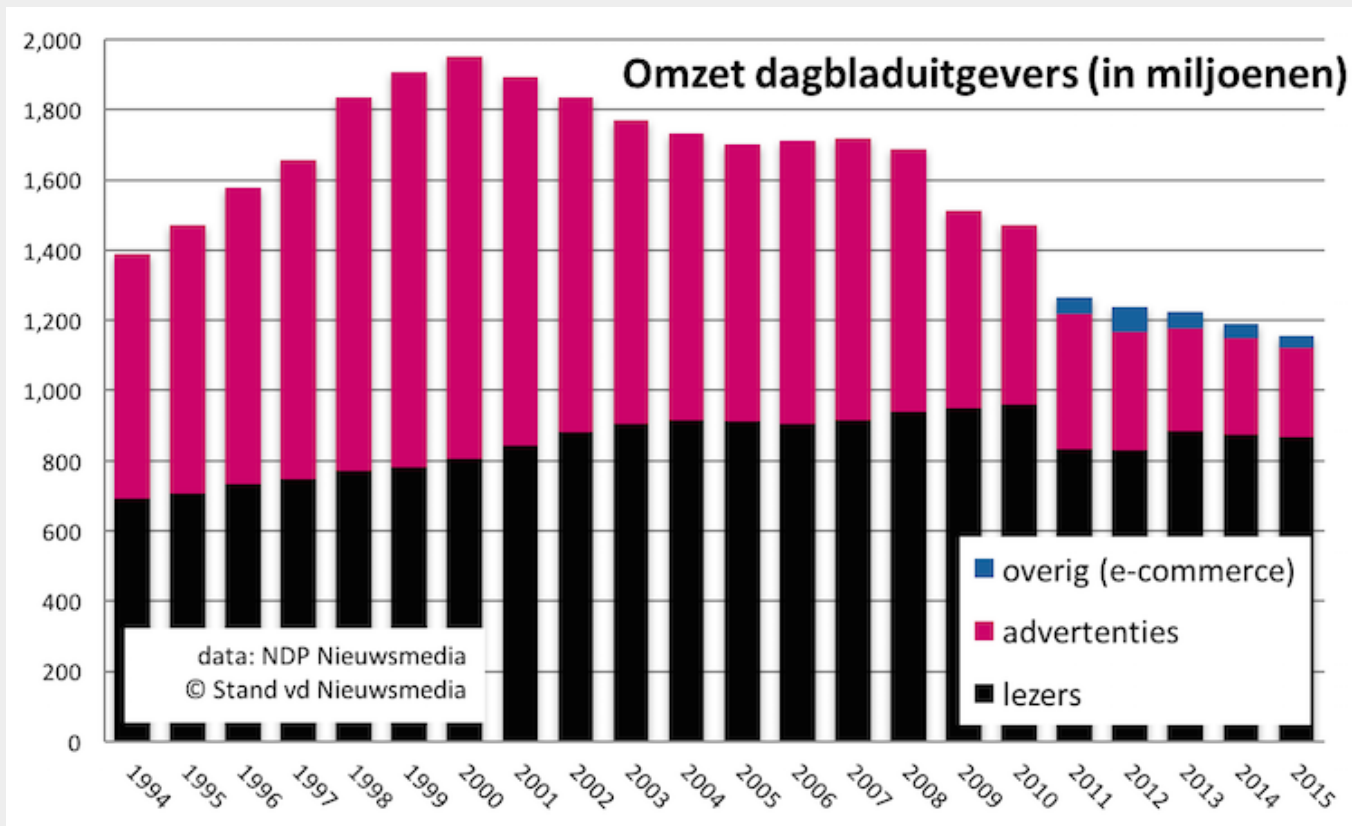
In de praktijk

Serieuze journalistiek heeft het moeilijk

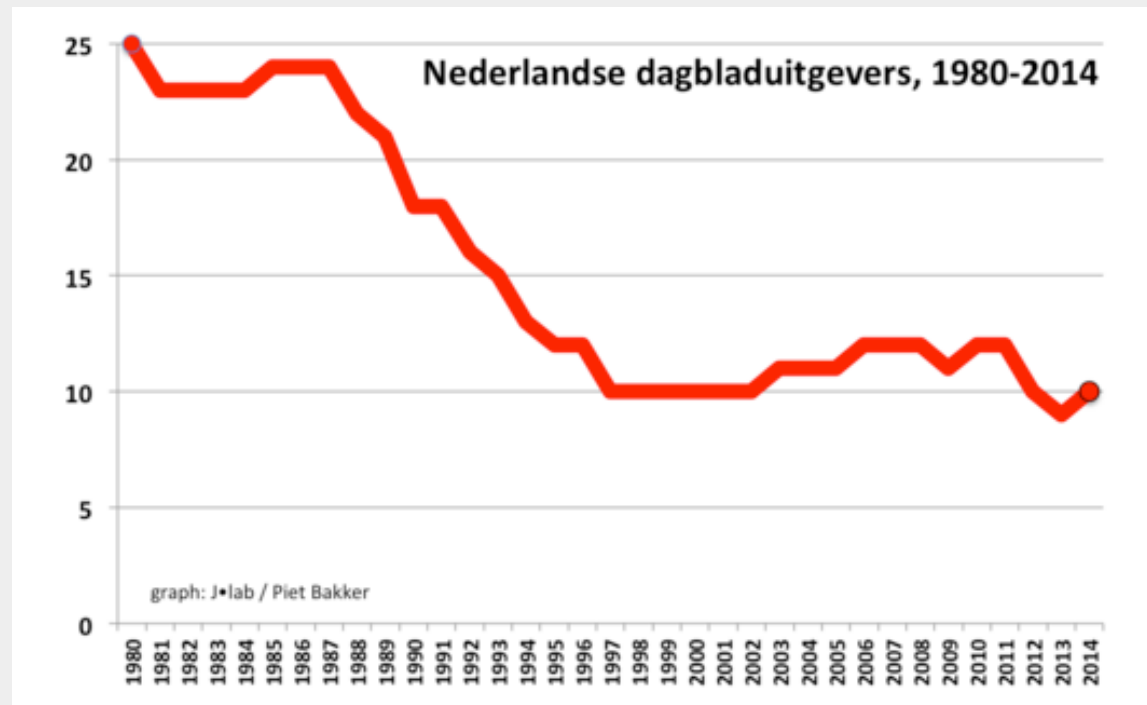
Dalende oplage van kranten

Dalende omzet (m.n. advertenties)

Aantal zelfstandige uitgevers neemt af

Maatschappelijk probleem

- Dagbladen hebben minder financiële middelen
- Dus krimpende redacties en minder ruimte voor serieuze ('dure') onderzoeksjournalistiek
- Zet druk op de traditionele 'waakhondfunctie' van de pers: als de kwaliteit v.d. journalistiek achteruitgaat is dat nadelig voor het publieke debat en de goede werking van een democratische samenleving

De vraag van vandaag

VRT

Roep om bescherming

- Om de pluriforme kwaliteitspers in stand te houden hebben persuitgevers gevraagd om hen juridische middelen te geven die hen in staat stellen om:
 - 1) financieel te kunnen meedelen in de inkomsten van nieuws-*aggregators*, zoals Google News
 - 2) makkelijker te kunnen optreden tegen inbreuk

Juridisering van het probleem

- Persuitgevers klagen erover dat zij niet als zodanig als rechthebbenden worden erkend, waardoor het verlenen en handhaven van licenties in de digitale omgeving vaak complex en inefficiënt is
 - Maar: is dit uitgangspunt wel correct?

Auteursrechtelijke bescherming nieuws

- Nieuws zelf niet auteursrechtelijk beschermd (feiten), maar persartikelen, foto's, etc. wel (mits EOK&PS)
- Persuitgevers beschikken in de praktijk meestal over het auteursrecht, op basis van werkgeversauteursrecht óf overeenkomsten tot overdracht van auteursrecht
- Probleem is dat persuitgevers soms niet (eenvoudig) kunnen aantonen dat zij auteursrecht bezitten
 - Vereist een gedegen rechtenadministratie!

Toestemming voor digitaal nieuwsgebruik

- Openbaarmaking/verveelvoudiging nieuwsartikel te verbieden, tenzij overname door de pers in de pers (art. 15 Aw) of rechtmatig citaat (art. 15a Aw)
 - Art. 15 Aw: maar auteursrecht vaak voorbehouden; vraag is ook: wat geldt als 'nieuwsmedium'?
 - Art. 15a Aw: ook persoverzichten (lid 2), mits in overeenstemming met maatschappelijk verkeer en omvang van het citaat beperkt blijft tot wat door het te bereiken doel is gerechtvaardigd

Resumerend

- Persuitgevers bezitten in de praktijk doorgaans wel auteursrecht (o.g.v. art. 7 Aw of overdracht), maar hebben soms moeite dit concreet aan te tonen
- Makkelijker onderhandelen op basis van eigen recht
- Daarom: roep om een eigenstandig uitgeversrecht om investeringen in nieuws te beschermen
 - Vgl. naburige rechten voor producenten van film- en geluidsopnamen en voor omroepen

Wenselijk?

Art. 11 DSM-richtlijnvoorstel

- Eigenstandig recht voor persuitgevers: exclusief 20-jarig recht voor digitaal gebruik van nieuwsberichten
 - Directe/indirecte, tijdelijke/duurzame, volledige/gedeeltelijke reproductie, met welke middelen en in welke vorm ook (art. 2 AR-richtlijn)
 - Beschikbaarstelling voor publiek (art. 3 AR-rl.)
- AR-beperkingen van overeenkomstige toepassing
- Niet in te roepen tegen auteursrechthebbenden

Kritiek 1: IE recht lost problemen niet op

- Direct causaal verband tussen uitgeversrecht en de kwaliteit van de pers? Zeer twijfelachtig!
- IE recht kan lezersgedrag en de advertentiemarkt (aanleidingen v.h. probleem) niet veranderen
- Geen duidelijk verband IE en mediapluriformiteit
 - Nooit aangetoond dat IE leidt tot de creatie van betere en meer diverse media content
 - Onzeker hoe ISPs gaan reageren. Chilling effect? Dan negatief voor mediapluriformiteit

Kritiek 2: Voorstel gaat veel te ver

Kritiek 3: Mogelijk nadelig voor makers

- Makers (journalisten/editors/fotografen) steeds vaker freelancers (ong. 30% van journalisten in EU)
 - Behoeftte aan max. online exposure: vrijheid om te citeren en delen (snippets/links) is cruciaal
- Introductie van persuitgeversrecht verzwakt mogelijk de onderhandelingspositie van makers:
 - Cake groter: alle surplus voor uitgevers?
 - Cake gelijk: uitgeversdeel groter/makersdeel kleiner?

Enkele voorlopige reacties uit het EP

Voorstel 1: Schrappen (andere middelen)

- Ontwerpadvies IMCO-commissie (EP)
- Voorstel om art. 11 DSM volledig te schrappen, omdat uitgevers al auteursrechtelijke bescherming genieten
- Suggestie om problemen v.d. pers op te lossen door:
 - 1) betere handhavingsregels
 - 2) technische middelen om persuitgevers uit het digitale ecosysteem te laten 'opt out'-en
 - 3) belastingvoordelen voor serieuze journalistiek

Voorstel 2: Afgezwakt uitgeversrecht

- Ontwerpadvies CULT-commissie (EP)
- Voorstel om art. 11 DSM te beperken tot:
 - Digitaal gebruik van nieuwsberichten met een commercieel oogmerk (B2B)
 - Beschermingsduur van 3 (i.p.v. 20) jaar

Voorstel 3 (?): Handhavingspresumptie

- Gelekt ontwerpadvies JURI-commissie (EP)
(waarvan de status nog onzeker is!)
- Voorstel om art. 11 DSM te vervangen door een wettelijk vermoeden dat persuitgevers de rechten van auteurs van persartikelen vertegenwoordigen en kunnen handhaven tegenover gebruikers van nieuwsberichten in een digitale omgeving

Welke optie verkiest U?

Vragen, opmerkingen?

Contact:

vangompel@ivir.nl